

CYNNYRCHIAD

3⁴ Oddi ar Diar. XI. 24.

7

Rhyw un a wasgar ei dda, ac efe a chwanegir iddo: A rhyw un arall a arbed mwy nag a weddai, ac a syrth i dlodi.

Y Mae Llyfr y Diarhebion yn llawn o athrawiaethau gogoneddus, rheolau, cyngborion, a chyfarwyddiadau addas ac uniawn, i bawb, yn mhob sefyllfa: Y mae wedi ei lefaru mewn call-ddywediadau byrion, ac ymadroddion synhwyr-lawn, hollol aymddibynot ar eu gilydd, ac yn ddigysylltiad y naill â'r llall: Y mae pob dywediad yn cynwys yr ystyr yn gyflawn ynddo ei hun, ac yn ei amlygu gydâg eglurdeb goleu, yn treiddio i'r meddwl yn union-gyrch, ac yn ei lenwi a synwyr ar unwaith: gellir dywedyd am Ddiarebion Salomon, eu bod yn dra eang o fewn cylch bychan, yn gorph cyflawn o ddwyfol foes-ddysg, llywiawd-ddysg, a threfnyddiaeth tŷ; yn arnoethi pob bai, yn canmol pob rhinwedd, ac yn addysg i ddyn i lywodraethu ei hunan yn mhob perthynas, yn mhob cyflwr, ac yn mhob tro o'i ymddygiad. Ond sylwn, *Rhyw un a wasgar ei dda, ac fe chwanegir iddo; a gyfoethogir yn fwy.* Er ei holl haelioni a'i elusengarwch, mae, trwy fendith Duw arno, yn cynnyddu mewn cyfoeth. Gwelwn, *Mae y fath berth ag i ddyn gynnyddu mewn cyfoeth,* trwy dreulio yn synhwyrol yr hyn sydd gau-

ddo : gwasgaru mewn gweithredoedd duwioldeb, cariad, haelioni, ag etto yn cynnyddu; fel y cynnydda yd trwy ei hau.

Hefyd, y mae yn bosibl i ddyn fyned yn dlotach, trwy attal yn ddistadl a gorwael, yr hyn na ddylai. *A rhyw un arall a arbed mwy nag a weddai, ac a syrth i dlodi.*

Mae Salomon yma yn ardystio, ac y mae profiad yn arddangos fod attal mwy nac sydd yn gymmwys yn tywys i dlodi; trwy esgeuluso cyfranu, mae dynion yn fynych yn difrodi.

(1.) Y llafurwr yr hwn ni fwrw hâd da i'r cŵysau, yr hwn ni wrteithia ac ni lafuria ei dir, er y gall ef arbed cryn lawer o draul a chost, er hynny, y mae efe yn yspeilio ei hun o'i gynhauaf disgwylgar. *Diar. xii. 11.* "Y neb a lafurio ei dir, a ddigonir o fara: ond y neb a ganlyno ofer-wyr, disynwyr yw."

Bydd di ddiwyd, ti a gyrhaeddu esmwythfod. Cadw di dy *Shop*, a'r *Shop* a'th geidw iithen.

(2.) Gweinidog crefyddol, yn chwannog i fudr-elw, yr hwn yn ddiangenrhaid a ymrwyma mewn masnach, neu a alludia ei hun allan o swyn-glawdd ei lyfrgell i ei faes neu ryw fasnach, ac a oferdreulia ei amser mewn gwag-ddifyrweh, sydd yn anaddasu ei hun i barodrwydd ac urddasawl gyflawniad o'i wasanaeth swyddogawl; mae hyn yn archolli ei enw: mae hyn yn gwanychu serchawgrydd a chymeriad ei bobl iddo: y maent yn myned yn ddi ofal yn ei elustymrandawriad ac yn anamlach eu harrhegion, yr hyn mewn blwyddyn, fe alle, a fuasai yn pwyso yn drymch na'r ennill yn ei fasnach, neu a fuasai yn ddorwy llawn am yr amser a dreuliodd mewn gwag-ddifyrweh.

Dyna nn yn arbed mwy nag a weddai ac a syrth i dloedi. Bedydd tairlyd o'r Nefoedd a ehnyno yn fflam angherddol, yn encidiau gweinidogion, i orchfygu pob serthni, Duw a lanwo y byd a'r rhai hyny.

(3.) Y bobl yn arbed mwy nag a weddai, mae hyny yn eu harwain i dloedi ysprydol, i arbed ychydig geiniogach, y maent yn pallu gofr y gweinidog a'i gynhaliaeth mewn ffordd weddaidd, yn enwedig pryd ag y byddent yn ymddangos yn rwgnachlyd, cynnilacannhirion yn attal y gwasanaeth anwyledd, a'r cymmwynasau caruaid, ag y mae pobl eraill yn gyffredin yn ei ddangos tu ag at eu hyffordd-wyr ysprydol, a'r hyn hefyd a ddisgwyliodd ynteu oddiwrthynt hwythen. Tan y fath driniaeth a hyn yn fuan y mae y gweinidog yn digaloni, ac nid oes ond Duw ac yntau a wyr am yr amlruddfanau ac ocheneidiau sydd yn taranu oddi ar boen ei enaid cyfiawn. Mae efe yn tybio oddi ar eu hymddygiadau hwy tu ag atto, nad oes gan ei bobl ond cyfrif bach o hono ef a'i weinidogaeth; ac oddi ar hyny yn spenderfynu na all efe wneuthur dim daioni iddynt, a bod rhyw ddrwg gerllaw pan y maent wedi cael eu gollwng tan yr un farn ac eglwys *Laodicea*;—mae ei galon yn archeolledig;—mae gwyn ei ymegniad a'i ymdrechriad fel tant yn llacau; *Job xxx 31.*—Ychydig o wres sydd yn ei athrawiaeth, ychydig fywyd, ychydig o serchawgrwydd yn ei lafur, mae fflam ei sel wedi myned allan: o ganlyniad, golwg nychlyd sydd ar y bobl, gwan yw argraff ei athrawiaeth!! nid ydynt yn cael eu perswadio, eu haddysgu na'u cychwyn! Y maent yn para i aros yn eu cyfeiliorni, yn en henogrwydd, a'u perygl! Yr achos dechreuol oedd oddiwrth-

ynt hwy; ychydig o ddifaterwch, ac angharad-
adoldeb yn ymddangos mewn annoethineb yn
arbed mwy nag a weddai, a hyny yn cynrychu
dlodi ysprydol! iê dwfn dlodi yw prinder bwyd
enaid.

(4.) Pan y mae rhieni yn attal eu plant rhag
cael ysgol, i arbed ychydig Sylltau; sef tâl am
eu haddysg, ac i ennill ychydigin oddi wrth eu
llafur, y maent ar y ffordd i dlodi, trwy arbed
mwy nag sydd weddus. Y maent yn attal eu
deall rhag cael ei briodol addysg, iê, eu holl
gynheddfau rhag cael eu teilwng feithriniaeth,
y maent yn cael eu gadael yn anmharod i wne-
thur eu taith trwy y byd drwg yma, ac o'u
rhan hwy, yn cael eu gadael yn hollol anaddas
i wynebu y byd arall. Angharedigol gynnildeb
y rhieni, yn tueddu i arwain y plant i ddwfn
dlodi. Dyled rhieni yw ymdrechu o blaid eu
plant, a bod yn ddi ymarbed: ymosyn am yr
ysgol oreu, yr athraw neu yr hyfforddwr yn y
ffordd oreu. Mae yr Apostol yn cofio ei fod e
wedi cael ei anfon i Jerusalem, i'r ysgol oreu,
ac at Gamaliel y dysgiedydd goreu; lle yr
addysgwyd ef yn ol manylaf gyfraith y Tadau,
ac i ddwyn Zêl i Dduw, *Act. xxii. 3.* Felly, y
mae yr Arglwydd yn gorchymyn i rieni ofalu am
eu plant: llawer deg o weithiau y mae hyny yn y
Bibl. Mae yr un gorchymyn i rieni tu ag at
eu plant ag oedd yn y ddameg gan y prophwyd
i Ahab. *i Bren. xx. 39.* "Cadw y plentyn
hwn: os gan golli y cyll efe, yna y bydd dy
einios di yn lle ei einios ef." Oblegid mai dyna
vfiawn gyfraith Duw, ar yr rhai diosfal am
r eneidiau a roddwyd tan eu gofal. *Ezec. iii.*
18. "Y drygionus hwn a fydd marw yn ei
anwiredd: ond ei waed ef a ofynaf fi ar dy law
di." Dylai rhieni addysgu eu plant wrth ych-

ydig ac ychydig, fel tywallt gwlybwr i *bottel* gul ei gwddf, neu megis ac yr ydych yn dechreu porthi eu cyrph gydâg ychydig ar y llwy ar y pryd, felly hefyd y dylid dechreu porthi eu heneidiau, a gwybodaeth ac a deall. Dylai rhieni ymuno addysg wrth gerydd; Diar. vi. 23. "Ffordd i fywyd yw ceryddon addysg," hyny yw, addysgu i'r sawl a geryddir iddeall y drwg a wnaeth; mae gwellâad oddiwrth un bai trwy ddangos i'r plentyn ei fod yn ddrwg, yn fwy gwerth na gwellâad llawer o feiam trwy ofn y wialen yn unig. Gan fod y gorchymyn yn deilwng o sylw dwys eu rhieni, dlan ei fod yn deilwng o sylw deall y plant hefyd. Dylid dyfod a'r plant i foddion gras. Jos. viii. 38. Nid eu hattal. Dylid eu cateceisio gartref gan rhieni. Deut. vi. 7.

Dylai rhieni fod yn ofalus am roddi siampl dda i eu plant.

Mae rhai rhieni trwy eu siamplau drwg yn gwneuthur eu plant yn saith tebycach i blant uffern nac yr oeddent wrth natur! Dyled benigol rhieni yw gweddio tros eu plant a chyda hwy: Mae mam Salomon yn ei alw ef yn fab ei haddunedau, Diar. xxxi. 2. Yr oedd Manoa tad Samson yn gweddio: "Dysg i ni beth a wnelom i'r bachgen a enir." Barn. xiii. 8. Dylai rhieni fynw at yr Arglwydd yn achos eu plant, fel y wraig o Ganaan, Math. xv. 22. ac oifrymmu trostyt weddiau fel y gwnai Job tros rifedi pob un o honynt, felly y gwnai Job yr holl ddyddiau hyny. Pen. i. 5. Arbed y pethau hyn sydd fwy nag a weddai, ac yn ffordd ac sydd yn arwain i dlodi dwfn.

Ebe Salomon yn y Diar. xxii. 6. "Hyfforddia blentyn yn mhen ei ffordd." Mae hyfforddiad dri phlyg yn y gorchymyn hwn.

(1.) Hyfforddia blentyn i foesau da, (*good manners.*)

(2.) Hyfforddia blentyn mewn galwedigaeth, celfyddyd.

(3.) Hyfforddia blentyn mewn egwyddorion crefyddol.

Mae y cyntaf yn addurn i'r lleill: Mae moesa-
au da, sef gweddeiddiad dynoliaeth yn hardd-
wch mawr i grefyddwyr, ac anweddeidd-
dra wedi bod yn ddarostyngiad iddynt saith o
weithiau; ac yn achos tramgwydd i eraill. Hen-
ddywediad gwir yw hwnw, " Moes mab yn ol
ei mager." " Gore cynheddf cadw moes." *Diar. xx. 15.* " Gwefusau gwybodaeth sydd
ddodrefnyn gwerthfawr." Mae y genedl gym-
reig wedi bod yn dra anniben mewn moddau
dynol: Heblaw fod dynion wedi rhoddi addysg
i hyn, hefyd y mae yr Yspryd Glân wedi rhoddi
rheolau glân-foes: a chan fod hynny yn orchym-
ynedig gan Dduw, mae esgeulusiad o hynny yn
bechod. *Lev. xix. 32.* " Cysod ger bron pen-
wynni, a pharcha wyneb henuriad." *Diar. xxv.*
6. " Na saf yn lle gwyr mawr." *Luc xiv. 8.*
" Nac eistedd yn y lle uchaf." *1 Cor. xiv. 40.*
" Gwneler pob peth yn weddaidd ac mewn
trefn." Yr oedd ymddygiad hardd-wych ar
blant Jacob wrth y bwrdd bwyth. *Gen. xliii. 33.*
" Yr oedd moddau gweddaidd ar eisteddiad
gweision a threfniad gweinidog Salomon." *1 Bren. x. 5.* Dysgwn ninau yr un modd.
Mae arbed mwy nac sydd weddus o'r pethau
hyn, yn arwain i dlodi.

(5.) Bod yn rhŷ esgeulus yn y weddi ddirgel,
sydd arbed mwy nag sydd weddus i bechadur
anghenus, ac yn sicr o arwain i dlodi ysprydol.
Gweddi ddirgel, h. y. neillduad y cristion, ryw
gyfran o amser oddiwrth ei achosion bydol, ac

gymundeb llawnach a Duw mewn gweddi, ac heb neb yn dyst o'i fasnach a'r nef ond Daw ac yntau: Mae hyn yn ddyledswydd. Math. vi. 6. "Dos i'th ystafell." Mae arbed hyn yn anweddaidd, ac yn arwain i dlodi. Os torir gwaelodbren, (*keel*) y llong, eiff yr holl asenau yn rhyddion; felly, os esgeulisir y weddi ddirgel, eiff holl asenau llong dy grefydd di yn rhydd; a gwedi hynny, pa ddull a fydd arnat yn nhonau geirwon y byd hwn? Diau ti syrthi i dlodi.—Colofn gref yn adeilad y cristion yw gweddi ddirgel, ac os esgeulisir hon, eiff y tŷ i ollwng defni. Preg. x. 18. "Trwy ddiogi lawer yr adfeilia'r adeilad; ac wrth laesu dwylaw y gollwag y tŷ ddefni." Gochel fyned yn ysgafala yn hyn. Oni thyf y pren yn y gwreiddyn, buan y cyll y dail ei gwyrddlesni. Darfodedigaeth (*decay*) ar y weddi ddirgel, yw dechreuad y clefyd gorthrwm y *gorthgiliad*.—Un gwych am y weddi ddirgel oedd Abraham; blannodd e lwyn o goed, gael iddo le i weddio yn y dirgel. Gen. xxi. 33. Isaac hefyd, yn y maes y cawn ei ystafell ef. Gen. xxiv. 63. Ie yr Iesu bendigedig, yr oedd ganddo yntau ystafell, mewn lle anghyfanedd. Marc i. 35. Jacob yn Lus. Pedr ar y tŷ. Cornelius yn ei dŷ.—Mae ôl y weddi ddirgel ar brofiad, doniau a buchedd yr hwn sydd yn ei harfer, *Tâl yn yr amlwg*. Colli hyn sydd dlodi.

(6.) Arbed y llafur ac sydd weddus i bechadur wrth wrando gwas Duw, sydd yn arwain i dlodi, trwy golli yr hyn a glyw yn ei lefaru. Deut. xxxii. 46. "Meddylwch yn eich *calanau* am yr holl *ciriau* yr ydwyf yn eu tystiolaethu wrthyh heddyw." Lle gwelir fod Moses yn golygu mai gwaith yn galw am y galon atto yw gwrando geiriau Duw. Dylai pawb wrando

trosto ei hun. Job v. 27. "Gwrandd hyny, a gwybydd er dy fwyn dy hun." Mae gwranddros arall yn rhy debyg i'r Pharisead, yr hwn a ddywed, "Diolch nad ydwyf fi fel dynion e aill." Yr oedd ganddo amser i edrych a gweled dynion eraill, ond gwedi colli adnabyddiaeth o hono ei hun! Dylai pawb fod mor awyddus i wrando gorchymynion a cheryddon allan o air Duw ac ydynt i wrando ei addewidion. Wrth wrando y gorchymynion, dylid bod fel y dyn duwiol yn y Salin cxix. 6. "Bryisiais ac nid oedais gadw dy orchymynion." Mae perygl oedi. Wrth wrando ceryddon, dylid chwilio ei hun, fel y disgyblion, "A'i myfi yw?" medd un, "A'i myfi yw?" medd arall; ond Judas a dramgwyddodd. A phryd arall, pan yr oedd yr Iesu bendigedig yn dywedyd, Mor anhawdd yr a goludog i deyrnas nef. Math. xix. 25. Yr oedd y dysgyblion tyner eu cydwibodau yn crynu; gallasid meddwl nad oedd gan yr athrawiaeth ynghylch golud, fawr i ddywedyd wrthynt hwy; ond yr oeddent fel y dywed y prophwyd Esai lv. 2. *Yn bwyta yr hyn sydd dda.* Mae pob gwir allan o air Duw yn dda. Ond yn ein dyddiau ni, mae rhai yn dyfod i foddion gras, ac i wrando pregethau fel y Sodomiaid yn gwrandd ar Lot, nad oedd ei athrawiaeth yn gwneuthur mwy i'w calonau nac a wnaeth sof i groen y Lefiathan, Job xli. a'r peth a ganlynodd oedd tân o'r nef!

Yr oedd hi yn debyg iawn yn y wlad yn amser y prophwyd Hosea, iv. 4. Yr oedd e yn dywedyd, fod cwyn rhwng yr Arglwydd a thrigolion y wlad, ac yn enwi un bai mawr; "Canya dy bobl sydd megis rhai yn ymryson â'r offeiriad," h. y. gwrthod eu cenadwri. Yr oedd

hyn yn groes i'r diben gosodedig gan Dduw. Mal. ii. 7. "Canys gwefusau yr offeiriad a gadwant wybodaeth, a'r gyfraith a geisiant o'i enau ef: o herwydd cennad Arglwydd y lluoedd yw efe." Paul hefyd a ddywed, "Yn erbyn henuriad na dderbyn achwyn." 1 Tim. v. 19. Fel pe dywedasai, Yn erbyn y rhai fyddlonaf o'r rhai hyny yr achwynir fwyaf: ac hefyd, os dechreuï dderbyn achwyn ar yr henuriaid, ti gei ormod o waith gyda rhai ynfyd o'r meibion, rhai anenwog, sef rhai heb fedru darllen. Job xxx. 8. Cyfoeth mawr ydyw cennad fyddlon didderbyn wyneb, ac os cyferfydd hwnw a chlust ufudd, yno y bydd harddwch. Diar. xxv. 12. "Ceryddwr doeth i'r glust a wrandawo, sydd fel anwyl-dlws enraidd, a gwisg o aur rhagorol." Gwrthod hyn sydd yn ffordd i dloedi, ac yn gwisgo gwisg fastarddjad. Heb. xii. 8. Mae gan yr Arglwydd wialen at ei blant, megis a thair cainge iddi: y gyntaf, cerydd cydwybod trwy'r gair: yr ail, cerydd eglwysig, gan y brödyr; y drydedd, y tair ynghyd, a throï allan i'r byd; ac onid edifarheir, y canlyniad fydd, cael eu rhan gyd-a'r anffyddloniaid mewn carchar tân tragywyddol. Gwell ydyw ufuddhau i'r cyntaf. Pwy a ymgaledodd yn ei erbyn ef ac a lwyddodd? Nid gwrthodwyr ufuddhau i athrawiaeth Noah, nid Pharao, nid Belsasar, nid Herod nid, Judas, neb.

Cyfoethoger di ddarllenydd, a phob nesol ddawn, o'r trysorau sydd i'w cael yn rhad gan Iesu Grist Brenhin y saint. Amen ac Amen.

(7.) Arbed mwy nag a weddai, ydyw, gollwng tros gof drugareddau Duw, lë, tloedi mawr ydyw bod heb galon i ddiolch i Dduw am ei aml ddaniau i greadur o ddyn, yr hwn ni

haeddodd ond trueni tragywyddol; ac etto yn derbyn llaweroedd. Y flodd i syrthio i'r tlodi hyn, yw byw yn ddifeddwl am ofal a thiriondeb y Duw da tu ag atom: i'e o'r bru hyd yma. Mi a feddyliwn y gallai yr hyn a ennynodd yn enaid un, yn fflam angerddol o ddiolchgarwch, fod yn help i eraill i aberthu mawl byth heb dewi. A hyny yw cofio ac adgofio y cymmwynasau a dderbyniwyd oddi ar law y Duw Hollalluog; yr hwn yw gweinyddwr trugareddau. Gellir dechreu fel y canlyn:

(1.) Fe'm cynnysgaeddwyd I ac enaid rheymol ac anfarwol, galluog i wasanaethu Duw yma, a'i fwynhau byth ar ol hyn, ni'm gwnaed I fel yr Anifeiliad a ddifethir, i Dduw bo'r diolch.

(2.) Cefais alluodd a chynneddfau heb ddim attaliad yn eu hymarferiad, trwy wallgofrwydd na lloerigrwydd, &c. ac y maent yn para yn y dodiad dechreuol, i'e ymaent yn cynnyddu yn eu hegniad a'u bywiogrwydd. I awdwr pob haioni byddo mawl.

(3.) Fe'm ffurfiwyd yn gywrain yn y groth gan law holl-ddoeth fe'm cadwyd yno, maethwyd, a diogelwyd fi gan yr un law rasol, hyd yr amser gosodedig.

(4.) Yn yr amser terfynedig, fe'm dygwyd hyd yr esgoreddfa, a chafodd fy mam rym i esgor arnaf, yn ddi anaf, wele, yr oedd mam fyw a phlentyn byw: a byth gwedi'n fe'm cadwyd, pothwyd, difladwyd, cefais raddau lawer o'rtechyd (melusder trugareddau tymherol) a hyny yn amser clefydau heintus oddi-angylch; hyd yma i'm diogelwyd oddi wrthynt.

(5.) Fe'm diogelwyd, fe'm hamddiffynwyd, ar fin marwolaethau yn fynych, mewn peryglon ddydd a nos gartref ac oddi cartref.

[11]
(6.) Fe'm cysurwyd ag addasiad mewn ty, flety, tanwydd, &c. hyd yma yr ydwyf yn ddi-eithr i eisiau milodd yn y fath bethau, ac yr ydwyf yn ffordd y rhoddi ac nid y derbyn.

(7.) Fe'm ganed yn lle ac amser goleuni efangylaidd: mae gennyf yr ysgrythyrau a moddion i eu deall trwy esponwyr beunyddiol, ac y mae genyf lawer o lyfrau da: mi a gefais galon i ymroddi i olrhain gwybodaeth: mae fy yspryd yn cael ei gadw yn ddiwithgiliad, pryd ac y mae llawer a adwaen I yn y tiodi a than y farn, yn gallu sathru y dŵl mē. Parch i enw Duw byth, am nad wyf finau felly, ond y mae pob peth chwerau (i gnawd) yn felys i fy enaid.

(8.) Yr ydwyf hyd yma, wedi fy nghynorthwyo i ymweddu fy hun yn eglwys Dduw; fel ag yr ydwyf yn cael rhan yn nghariad a gweddïau pobl Dduw.

(9.) Tueddodd yr Arglwydd fy nghalon i ymroddi a chyflwyno fy hun iddo ef ac i'w wasanaeth, ac i wasanaeth ei eglwys.

(10.) Yr ydwyf yn cael llawer o gyfleusderau melus a gwerthfawr, mewn moddion gras, pregethau, sabbathau, sacramentau, ac yr ydwyf yn mwynbau nid yn unig y plisg (yr ordinhadau) ond y cnewyllyn hefyd, (cymdeithas a Duw.)

(11.) Y mae gennyf sail i obeithio, trwy ras, fy mod wedi fy newis er tragywyddoldeb, am galw mewn amser, a bod y gwaith da wedi ei ddechreu yn fy enaid, yr hyn ydwyf yn ymddiried i Dduwei ddwyn i ben.

(12.) Cefais ryw radd o olwg ar fawredd Duw, gwerthfawrogrwydd Crist; drwg pechod, gwerth fy enaid, gwagedd y byd, parch i eglwys

Dduw, gwirionedd a phwys pethau anweledig y byd arail.

(13.) Pryd yr oeddwn mewn amheuath, fe'm tywyswyd; mewn perygl, fe'm harweiniwyd; mewn temtasiwn, fe'm cynhaliwyd; tan enogrwydd, fe'm *pardynrwyd*; mewn gweddi, fe'm gwrandawyd; ac y'm hattebwyd tan geryddon, fe'm sancteiddiwyd; a'r cwbl trwy ddwyfol ras Gogoniant i Dduw.

(14.) Nid ydwyf heb obaith, fod yr holl drugareddau hyn, fel ernes o ychwaneg, a blaenbrawf o bethau gwell yn nheyrnas y gogoniant, ac y caf orphwys yn mynwes Abraham byth heb ddiwedd. Mawryger yr Arglwydd.

(15.) Bendithier yr Arglwydd yn oesoesoedd, am Iesu Grist, ei gnawdoliaeth, ei enedigaeth, ei fywyd, ei angau, ei adgyfodiad, ei esgyniad, ei eiriolaeth; ac am ras, maddeuant, heddwch, am y gair, am weinidogion, am gyfeillion duwiol, am galon friw, am feddwl i weithio er lles dynion, a gogoniant Duw, am yspryd isel ufudd i'm brodyr. Arglwydd diolch i ti am gael bod yn eiddo i ti, ac a fyddaf yn eiddo i ti byth. Diolch am Iesu Grist, ffynnon a sail fy holl fendithion i gyd. Bendigedig a fyddo Duw. Amen. Haleluia.

a. i.

